

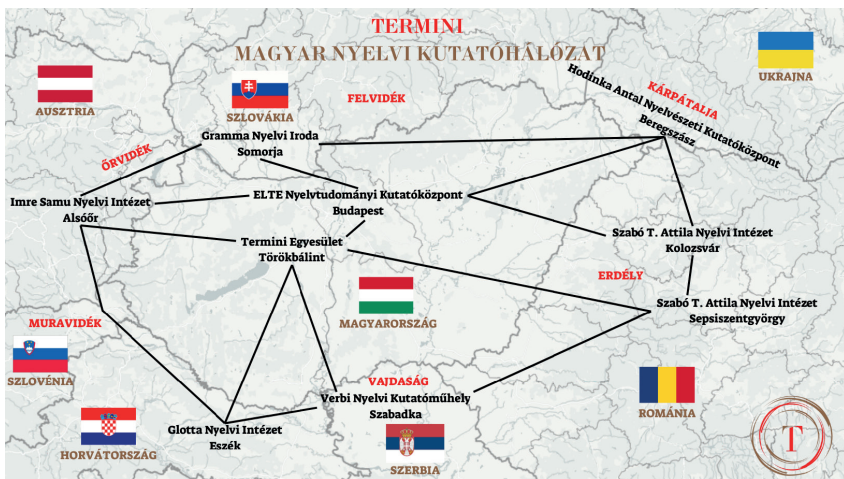
ÉLŐNYELV

Termini A hét szava – a magyar nyelv határtalanításának eszköze

1. Bevezetés. Az 1920-as trianoni békeszerződést követően átrajzolódtak a magyar államhatárok, amelyek kisebb-nagyobb változásokkal a mai napig megmaradtak. Az új politikai határok egyben azt is jelentették, hogy több mint hárommillió magyar került az anyaországon kívülre. Ezek a közösségek napjainkban is a Magyarországgal szomszédos államok határmenti régióiban élnek, és döntő többségben megtartották magyar identitásukat és anyanyelvi dominanciájukat. Az 1989-es rendszerváltás előtt nem foglalkoztak olyan mértékben a határon túli magyarok nyelvhasználatával, mint az azóta eltelt évtizedekben. LANSTYÁK (1998: 158) már az ezredforduló előtt megírta, hogy a magyar többközpontú nyelvnek számít, mivel a Kárpát-medence több országában is úgynevezett „emelkedett funkciókat” tölt be, vagyis használják az államigazgatás, az oktatás, a tömegtájékoztatás, az egyházi szertartások, a kulturális élet és a tudományos kutatás nyelveként. Nem sokkal később, 2001-ben jött létre a Termini Magyar Nyelvi Kutatóhálózat, amely a szomszédos országokban működő magyar nyelvészeti kutatóhelyeket fogta össze. Fennállása tizedik évfordulóján a kutatóhálózat tagjai egy ünnepi kötetben ismertették a Termini célját: „...el kellene érni, hogy a *magyar* jelző a nyelvvel kapcsolatban (valamint a kultúra, a történelem stb. vonatkozásában) valóban *a magyart* jelentse, ne csak a *magyarországit!*” (BENŐ-PÉNTEK szerk. 2011: 299).

1. ábra

A Termini Magyar Nyelvi Kutatóhálózat térképe
(saját szerkesztés VÁRADI–LEHOCKI-SAMARDŽIĆ 2025: 10 nyomán)

A kutatóintézetek munkatársai elindították határtalanító szótárprogramjukat, amely a határon túli magyar nyelvváltozatok sajátos szókincselemeinek dokumentálását és a magyar nyelv szótáraiba, kézikönyveibe való beépítését tűzte ki célul. A Termini nyelvészei szorgalmazták, hogy az újonnan készülő lexikográfiai munkákban a magyarországi (sztenderd) magyar szókészleti elemek mellett jelenjenek meg a határon túli (sztenderdtől eltérő) lexikai elemek is. Ennek egyik első hozadéka a Magyar értelmező kéziszótár második, átdolgozott kiadásának (ÉKsz.²) a megjelenése volt, amelybe az erdélyi, felvidéki és kárpátaljai magyarok által használt sajátos szókincselemek és szójelentések is bekerültek. Ez összesen 383 címszót jelentett (BEREGSZÁSZI–CSERNICSKÓ 2004; KISS 2004). A Termini kutatói 2004 júniusában létrehozták a határon túli szavak listáját (h t - l i s t a), amely 2012 szócikket tartalmazott hét külső régióból. Ezt a szójegyzéket vette alapul az Osiris Kiadónál megjelent Idegen szavak szótára (TOLCSVAI NAGY szerk. 2007).

Hamarosan a ht-listából h t - s z ó t á r lett, ugyanis 2007-ben elérhetővé vált az interneten a Termini magyar–magyar szótár és adatbázis¹, amely a Kárpát-medencében, az anyaország határain túl élő magyar közösségek által használt idegen eredetű szavakat és állandósult szókapcsolatokat tartalmazza. A szótár gerincét képező hét külső régió kölcsönszavait a következő felségjelzésekkel jelölik: Erdély (Er), Felvidék (Fv), Horvátország (Hv), Kárpátalja (Ka), Muravidék (Mv), Órvidék (Öv), Vajdaság (Va). Emellett a szótárba fokozatosan beépítették a magyarországitól eltérő denotatív jelentésben használt közmagyar szókincselemeket (jelentésbeli kölcsönszavak, pl. Er Fv Hv Va *kanális* ‘tévécatorna’), valamint azokat az archaizmusokat, amelyeket az elcsatolt területeken a hasonló hangalakú államnyelvi megfelelőik hatására mindmáig eredeti stílusértékben használnak, míg az anyaországi beszélők nyelvhasználatában egy új, köznyelvi szó vette át a helyüket (stílusbeli kölcsönszavak, pl. Er Fv Hv Ka Mv Va *advokát* – Hu *ügyvéd*). A Termini-szótár részét képezik még a kölcsönhomonimák, amelyek hangalakja megegyezik egy létező közmagyar szóval, viszont jelentésük között semmilyen logikai összefüggés nem tapasztalható (pl. Hv Va *patika* ‘edzőcipő, tornacipő’). Az alaki kölcsönszavak hangalakja az átadó nyelvi alak hatására módosult (pl. Er Fv Ka *bufet* ‘büfé, falatozó’), a kalkok tükörfordítás útján jöttek létre (pl. Ka Hv *átfordít* ‘lefordít’), a többedleges kölcsönszók pedig azt bizonyítják, hogy az idegen eredetű lexikai elemek a magyar nyelv szókészleti szabályainak megfelelően vesznek részt a szóalkotásban (pl. Fv Hv Ka Mv Va *szmenázik* ‘több műszakban dolgozik’ ← Fv Hv Ka Mv Va *szmena* ‘műszak’). A lexikográfiai adatbázist folyamatosan bővítik és szerkesztik nyolc ország nyelvészei, aminek köszönhetően a határon túli szavak listája immár több mint 5590 szócikket számlál.

Számos kutatás jelent már meg a Termini-szótár tartalmáról és működéséről, amelyek közül csak néhányat emelünk ki (LANSTYÁK–BENŐ–JUHÁSZ 2010; M. PINTÉR 2017, 2019a, 2019b; BENŐ–JUHÁSZ–LANSTYÁK 2020; BENŐ–LANSTYÁK–P. MÁRKUS–M. PINTÉR 2021; CSERNICSKÓ–MÁRKU 2021; KOLLÁTH–LEHOCKI–SAMARDŽIĆ–VUKOV RAFFAI 2021; SZOTÁK 2021; LEHOCKI–SAMARDŽIĆ–SZOTÁK 2022; KARMACSI–MÁRKU–CSURMAN–PUSKÁS 2023; M. PINTÉR–P. MÁRKUS–BENŐ 2023; VÁRADI 2025), ezzel is támogatva a szóhatártalanítás programját. Fontosnak tartjuk azonban, hogy a határon túli nyelvváltozatok szókincselemeivel ne csak a nyelvészeti folyóiratokat böngésző kutatók ismerkedjenek meg, hanem a tudományos élet iránt kevésbé érdeklődő emberek is.

¹ <https://termini.nytd.hu/htonline>

E célt szem előtt tartva jött létre A hét szava elnevezésű disszeminációs projekt a Termini gondozásában, amelyről eddig csak egy angol nyelvű ismertetés készült, összefoglalva a projekt újraindítását követő első év eredményeit (VÁRADI–LEHOCKI–SAMARDŽIĆ 2025), magyar nyelven azonban még nem született tudományos jellegű bemutató írás a jelen cikk tárgyát képező szóhatártalanítási kezdeményezésről. Ezt a hiányosságot kívánjuk most pótolni, részletesen bemutatva A hét szava elnevezésű projekt történetét, működési elveit, eredményeit és fontosságát.

2. A hét szava projekt célja és története. A hét szava című disszeminációs projekt célja, hogy népszerűsítse a Termini magyar–magyar szótár és adatbázis tartalmát a szélesebb közönség körében. Egy ehhez hasonló nyelvészeti adatbázis nemcsak a nyelvészek számára készül, hanem a laikus magyar internethasználóknak is, beleértve az anyaországi és a külső régiókban élő magyarságot. Mivel még mindig sokan nem tudnak a Termini-szótár létezéséről, ezért a tudományos publikációk készítése mellett a kutatócsoport elindította A hét szava kezdeményezést, amelynek lényege, hogy minden héten egy előre kiválasztott, a szótár adatbázisából származó, valamilyen szempontból az adott időszakban releváns kölcsönzöt mutatunk be a Termini Magyar Nyelvi Kutatóhálózat Facebook-oldalán.² Célunk, hogy új olvasókat szerezzünk, ezáltal növekedjen a szótár látogatottsága, és egyre több emberhez eljusson a határon túli kölcsönzések, megőrzött nyelvi régiségek, regionális köznyelvi és népnyelvi szavak adatbázisa. Ez különösen akkor lehetséges, ha a Facebook-bejegyzéseket minél több ember osztja meg az ismerőseivel.

A hét szava projekt első koordinátora Lehocki-Samardžić Anna, horvátországi nyelvészprofesszor volt. A projekt egy korábbi horvátországi kezdeményezés alapján indult, ugyanis 2016 januárjától a helyi Új Magyar Képes Újságban heti rendszerességgel jelent meg egy-egy horvátországi (drávaszögi) vonatkozású szócikk a Termini-szótárból. A szócikkeket Lehocki-Samardžić Anna és az akkori projektvezető, Benő Attila (Erdély) szerkesztették, a nyelvi lektor pedig Molnár Mónika, a Glotta Nyelvi Intézet alelnöke volt. A rovat célja a Termini Egyesület, azon belül is a horvátországi kutatóállomás, a Glotta Nyelvi Intézet munkájának és a szótár tartalmának a népszerűsítése volt. A horvátországi magyar közösség ekkor értesült a Glotta munkásságáról, ekkor kerültek nyilvánosságra a szóhatártalanító törekvések eredményei.

A hetilapban megjelenő szóanyag kiválasztását az adott (naptári) időszakban aktuális témákhoz igazították, emellett a fontosabb társadalmi eseményeket (például az iskolakezdet) is próbálták figyelembe venni. A rovat népszerűségét az is bizonyítja, hogy többen felvették a kapcsolatot az Új Magyar Képes Újság szerkesztőségével, s ennek során nemcsak a rovatra vonatkozó pozitív gondolataikat fejezték ki, hanem újabb ötleteket is adtak a rovat és a szótár szerkesztőinek. A horvátországi kezdeményezés eredményeképpen a Termini elnöksége és a szótár szerkesztősége felkérte a horvátországi kollégákat a minden régióra kiterjedő projekt elindítására. A projekten dolgozó Termini-tagok a következők voltak: Lehocki-Samardžić Anna (Horvátország) – koordinátor; Benő Attila (Erdély) és Lanstyák István (Felvidék) – szerkesztők, a szótár főszerkesztői; Bockovac Tímea (Horvátország) és Walkó Ádám (Horvátország) – nyelvi lektorok; Dobsai Gabriella (Horvátország) – műszaki tervező. Ebben a stádiumban született meg az az ötlet, hogy ne csak a helyi

² <https://www.facebook.com/p/Termini-Magyar-Nyelvi-Kutatóhálózat-100064596016186>

sajtóban publikáljanak szócikkeket, hanem egy szélesebb, a közösségi médiát aktívan használó közönséget célozzanak meg a Termini Facebook-oldalán keresztül, amely addig csak az egyesületről és a kutatóállomások tevékenységeiről közölt rövid híreket.

Mivel egy adott régióban élő nyelvész nem ismer(het)i a más régiókban előforduló nyelvi sajátosságokat, ezért a projekt koordinátora minden régióból felkért egy munkatársat, aki egy adott témához (ünnephez, emléknaphoz) javasolt szócikkeket, és ezek felhasználásáról közösen döntöttek. A hét szava-bejegyzések megjelenési folyamata a projekt koordinátorától indult, aki a megjelenés előtt kiválasztotta a releváns információkat a szótárban található szócikkekből, majd azokat a műszaki szerkesztő által kidolgozott minta szerint képpé alakította. Az így elkészült bejegyzéseket először a nyelvi lektoroknak küldték el, ezután a két főszerkesztő nézte meg, végül a régiók képviselőihez került. Amennyiben a régiós képviselőnek volt valamilyen megjegyzésük, először a főszerkesztők fontolták meg azokat a koordinátorral együtt, majd megosztották az eredményt a többi régiós képviselővel. A leírt munkafolyamatnak köszönhetően a projektnek pozitív eredményei voltak. A szócikkek megjelenésre való előkészítése során számos olyan problémás adatot találtak a szótárban, amit felhívásukra a régiós képviselő az adott régió szerkesztőjével karöltve azonnal kijavított. A projekt koordinátora és a szerkesztők mindig ügyeltek és nagy figyelmet fordítottak arra, hogy a szócikkek anyagát csak a régió nyelvi helyzetét legjobban ismerő kolléga javítsa, ezzel is növelve a közös munka fontosságának érzését.

2. ábra

A hét szava korábbi formája

(Forrás: A Termini Magyar Nyelvi Kutatóhálózat Facebook-oldala, 2021. május 3.)

A hét szava

Aptecska

apteczka [apteczka, aptyecska] (aptyecska)

(főnév) ~`k, ~`t, ~`ja

Jelentése: elsősegélydoboz

A kárpátaljai magyar nyelvhasználatban általános, közhasználatú, többféle ejtészváltozatban használatos szó.

Élőnyelvi példák:

A közúti ellenőrzésnél a rendőr megbüntetett, mert nem volt az autóban aptecska.

Hozd be az autóból aptecskát, mert elvágtam az ujjam, és elfogyott a kötszer.

[or/ukr аптечка 'elsősegélydoboz' < lat apothēca 'összetétel, állomány']

Forrás: <http://termini.nytd.hu/htonline/htlista.php?action=search>

A külső régiókban élő nyelvhasználók bizonytalansága sokszor a többségi nyelvből kölcsönzött lexikai elemek használatából ered, ezért a Termini-szótárból vett szócikkek egyfajta hitelességet adtak a felhasznált nyelvi anyagnak. Ezek korántsem standardizáló, a nyelvi norma átalakítására irányuló kezdeményezések, sokkal inkább a regionális nyelvváltozatok népszerűsítését és a magyar nyelvi identitás erősítését szolgálják, ami véleményünk szerint a projekt legfontosabb eredménye. Hosszabb szünet után 2024 tavaszától a projekt koordinálását Várad Krisztián, a Termini-adatbázis kárpátaljai szóanyagát gondozó fiatal kutató és nyelvész vette át. Az egyes régiók felelős szerkesztői továbbra is javaslatokat tesznek a népszerűsítő bejegyzéseket illetően, ezzel is biztosítva a megjelenő anyagok hitelességét. A Termini-szótár jelenlegi szerkesztősége a következő személyekből áll: M. Pintér Tibor és P. Márkus Katalin (Felvidék), Lehocki-Samardžić Anna (Horvátország), Sófalvi Krisztina és Benő Attila (Erdély), Kolláth Anna és Gaál Péter (Muravidék), Sztók Szilvia és Sági Zsuzsanna (Őrvidék), Molnár Csikós László (Vajdaság), Várad Krisztián (Kárpátalja), valamint Nádor Orsolya (Magyarország). Az ELTE Nyelvtudományi Kutatóközpont (korábban HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont) is hozzájárult A hét szava népszerűsítéséhez Lipp Veronika és Prószyék Gábor közbenjárásával.

3. Hogyan készül jelenleg A hét szava? Első lépésként a Termini-szótár szócikkeiből kiválogattuk azokat, amelyek az év adott időszakában relevánsak lehetnek. A relevancia többféle tényezőn alapulhat. Az első tényező a *n e m z e t k ö z i ü n n e p n a p o k*, például a karácsonyhoz kötődnek a következő kölcsönzések: Fv *borókafenyő* ‘karácsonyfának való erdefenyő’; Hv *bozsicsnica* ‘karácsonyi ajándékpézn’; Hv *Öv lametta* ‘fényes karácsonyfadísz, angyalhaj’. Ehhez kapcsolódnak a különböző *v i l á g n a p o k*, például március 14-én ünnepeljük a matematika világnapját, amellyel kapcsolatban számos szócikk szerepel a Termini-szótárban: Fv *kalkulacska* ‘(zseb)számológép’; Fv *matika* ‘matematika’; Hv Mv Va *digitron* ‘zsebszámológép’. A harmadik relevanciátípus a *h í r e s s z e m é l y e k h e z k ö t ö d ő d á t u m o k*, például október 9-én ünnepeljük John Lennon születésnapját, amelyhez két kölcsönző is köthető: Hv Va *lenonka* ‘kerek üvegű napszemüveg John Lennon viselete alapján’; Fv *lenonki* ‘kerek üvegű szemüveg’. A negyedik szempont szerint a *j e l e s é v f o r d u l ó k é s i d ő p o n t o k* is képezhetik a hét szavának alapját, például 1992. december 3-án küldték el az első SMS-t a világon, amihez olyan szókölcsonzések kapcsolódnak, mint: Fv *Öv eszemesz* és Fv *eszemeszka* ‘mobiltelefonon küldött rövid üzenet, SMS’. Az utolsó relevanciátípus az *é v s z a k o k h o z k ö t ö d ő j e l e n s é g e k*, például a téli időszakban relevánsak a következő szócikkek: Mv *pancerka* ‘sícipő’; Ka *grippjárvány* ‘influenzajárvány’; *Öv glüvejn* ‘forralt bor’. A felsorolt tényezők alapján egy egész évre kiterjedő tartalomnaptárt állítottunk össze, amelyből minden hónapban négy-öt kölcsönzót választunk ki, tehát minden héten egy bejegyzés jelenik meg.

A hét szava-bejegyzéseket a projekt koordinátora a Canva³ képszerkesztő felületén készíti el. Várad Krisztián vezetésével egy új, egységes sablonelrendezést alkottunk, amelybe a Termini-szótárban lévő szócikkekből származó adatok kerülnek bele. Ez a következőket foglalja magában: a kiválasztott címszó; azon régiók felsorolása, amelyekben a kölcsönző használatos; szófaj feltüntetése; jelentés(ek) megadása a szócikk alapján;

³ <https://www.canva.com>

a kölcsönszóhoz kapcsolódó kép a vizuális szemléltetés céljából; élőnyelvi példamondat a szótárból; egyéb érdekességek, például kapcsolódó fogalmak, alakváltozatok vagy stílusrétegek szerinti besorolások. Az elkészült bejegyzéseket minden esetben jóváhagyják a szótár szerkesztői, ezzel egy időben pedig a Termini adatbázisában is javításra kerülnek az esetlegesen észlelt pontatlanságok. Külön öröm számunkra, hogy a megosztott képekhez gyakran érkeznek hozzászólások, amelyek megerősítik a kölcsönszavak használatát az adott régióban, vagy éppen új ötleteket adnak az adott fogalomhoz kapcsolódó regionális kifejezések feltüntetéséhez. Ezáltal hatékony párbeszédet tudunk folytatni a követőinkkel a határon túli magyar nyelvváltozatokról.

3. ábra

A hét szava jelenlegi formája

(Forrás: A Termini Magyar Nyelvi Kutatóhálózat Facebook-oldala, 2025. január 16.)

A HÉT SZAVA

csinkaterem

Felvidék

főnév

Jelentése: konditerem

Élőnyelvi példa: *Ez nem is csinkaterem, ez kínzókamra – önkínzókamra.*

A szlovák *činka* 'súlyzó' jelentésű szóból eredő összetett kölcsönszó.

TERMINI

MAGYAR NYELVI KUTATÓHÁLÓZAT

4. Összefoglalás, eredmények. A Termini magyar–magyar szótár és adatbázis egy hiánypótló kezdeményezés, amely a határon túli magyarok által használt idegen eredetű és sajátos jelentéstartalmú kölcsönszavakat dokumentálja. A szótár immár tizennyolc éve érhető el az interneten keresztül, azonban sokan még mindig nem tudnak a létezéséről. Többek között ez vezetett A hét szava elnevezésű disszeminációs projekt létrejöttéhez, amelynek fő feladata, hogy a szóhatártalanítási program keretében érdekessé, könnyen fogyaszthatóvá és népszerűbbé tegye a külső régiókban élő magyar kisebbségek mindennapi nyelvhasználatában előforduló sajátos lexikai jellegzetességeket. Erre nagy szükség

van, ugyanis hiába jelennek meg szociodialektológiai és kontaktológiai közlemények, az egynyelvű beszélők egy része továbbra is stigmatizálja a nyelvjárásokat és a kölcsönszóhasználatot (vö. MÁRKU 2013: 166–169; DUDICS LAKATOS 2020; JÁNK 2020; PARAPATICS 2020: 69–75). Emellett az iskolákban is a sztenderd nyelvváltozat elsajátítására helyezik a hangsúlyt, amihez gyakran nem társul a szituatív nyelvhasználat tanítása. Ennek eredményeként a nyelvjárási beszélők gyakran kerülendőnek, nem kívánatosnak ítélik meg az otthonról hozott nyelvváltozatukat (vö. JÁNK 2021; BENŐ 2022; BEREGSZÁSZI – DUDICS LAKATOS 2023). Ezt a helyzetet (is) hivatott javítani A hét szava, amely kötetlen, kevésbé tudományos formában igyekszik népszerűsíteni a magyar nyelv regionális változatainak egyedi szókészleteti elemeit. Egyrészt párbeszédet kezdeményez a Facebookon keresztül az anyaországi és a határon túli magyarok között, másrészt népszerűsíti a Termini-szótár tartalmát, harmadrészt pedig megismerteti az államnyelvi kölcsönzések jelentését az egynyelvű beszélőkkel. A hét szava eredményességét statisztikai adatokkal is alá lehet támasztani, hiszen pontos adataink vannak a projekt újraindítását követő közel másfél évről (2024 áprilisa és 2025 szeptembere között). Ez idő alatt a bejegyzéseink 101 038 alkalommal jelentek meg 31 716 ember számára, akik 5042 alkalommal végeztek valamilyen műveletet (kedvelés, hozzászólás, megosztás) a bejegyzéseknél. A tartós érdeklődés fenntartása érdekében az is fontos eredmény, hogy másfél év alatt 367 új követőt szereztünk a határon túli kölcsönszavakat bemutató Termini Facebook-oldal számára. Kijelenthetjük, hogy A hét szava disszeminációs és szóhatártalanító projekt emberek tízezreit szólítja meg, s ezzel hozzájárul a Termini-szótárban összegyűjtött regionális kölcsönszavak népszerűsítéséhez és a nyelvjárásokkal szembeni elfogadóbb szemlélet kialakításához.

Kulcsszók: kisebbségi nyelvhasználat, kölcsönszó, közösségi média, nyelvjárások, szóhatártalanítás, Termini magyar–magyar szótár és adatbázis.

Hivatkozott irodalom

- BENŐ ATTILA 2022. Magyar nyelvváltozatok a Kárpát-medencében. A nyelvi határtalanítás eredményei és további feladatai. In: KARMACSI ZOLTÁN – MÁRKU ANITA – MÁTÉ RÉKA szerk., *A határ mint konvergáló és divergáló tényező a nyelvben*. Termini Egyesület, Törökbálint. 27–51.
- BENŐ ATTILA – JUHÁSZ TIHAMÉR – LANSTYÁK ISTVÁN 2020. A Termini „határtalan” szótára. *Magyar Tudomány* 181: 153–163. <https://doi.org/10.1556/2065.181.2020.2.2>
- BENŐ ATTILA – LANSTYÁK ISTVÁN – P. MÁRKUS KATALIN – M. PINTÉR TIBOR 2021. A Termini magyar–magyar szótár és adatbázis szerkezeti és szerkesztési sajátosságai. *Magyar Nyelvőr* 145: 378–389. <https://doi.org/10.38143/Ny.2021.4.378>
- BENŐ ATTILA – PÉNTEK JÁNOS szerk. 2011. *A Termini Magyar Nyelvi Kutatóhálózat tíz éve*. Gramma Nyelvi Iroda – Szabó T. Attila Nyelvi Intézet, Dunaszerdahely – Kolozsvár.
- BEREGSZÁSZI ANIKÓ – CSERNICKÓ ISTVÁN 2004. Magyar értelmező kéziszótár: (majdnem) minden magyar szótára. Kárpátaljai szójegyzék. In: BEREGSZÁSZI ANIKÓ – CSERNICKÓ ISTVÁN szerk., *...itt megnyit ér a szó? Írások a kárpátaljai magyarok nyelvhasználatáról*. PoliPrint, Ungvár. 127–138.
- BEREGSZÁSZI ANIKÓ – DUDICS LAKATOS KATALIN 2023. *Huszonkettő. A kárpátaljai magyar anyanyelvi nevelés 22 évének története*. Termini Egyesület, Törökbálint.
- CSERNICKÓ ISTVÁN – MÁRKU ANITA 2021. Ízelítők a Termini magyar–magyar szótár kárpátaljai anyagából. *Magyar Nyelvőr* 145: 417–431. <https://doi.org/10.38143/Ny.2021.4.417>

- DUDICS LAKATOS KATALIN 2020. Kárpátaljai magyar pedagógusok és tanítványaik metanyelvi ismereteiről. *Magyar Nyelvjárások* 58: 165–173. <https://doi.org/10.30790/mnyj/2020/08>
- ÉKSZ.² = PUSZTAI FERENC szerk., *Magyar értelmező kéziszótár*. Második, átdolgozott kiadás. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2003.
- JÁNK ISTVÁN 2020. Aki nyelvjárásban beszél, nem szereti a nyelvtant? Nyelvi attitűdök magyart tanító pedagógusoknál. *Magyar Nyelvőr* 144: 346–359. <https://doi.org/10.38143/Nyr.2020.3.346>
- JÁNK, ISTVÁN 2021. Linguistic discrimination in pedagogical evaluation. A study of teachers of Hungarian language and literature in Slovakia, Ukraine, Romania and Hungary. *L1-Educational Studies in Language and Literature* 21/1: 1–29. <https://doi.org/10.17239/L1ESLL-2021.21.01.09>
- KARMACSI ZOLTÁN – MÁRKU ANITA – CSURMAN-PUSKÁS ANIKÓ 2023. A Termini online magyar–magyar szótár célszerűsége a magyar mint idegen nyelv oktatásának folyamatában (Kárpátalján). In: LEHOCKI-SAMARDŽIĆ ANNA – SZOTÁK SZILVIA szerk., *Az anyanyelv megőrzésének lehetőségei a magyar nyelvterület peremén*. Glotta Nyelvi Intézet, Eszék. 121–135.
- KISS JENŐ 2004. Egy régi-új nyelvi sikerkiadvány: a Magyar értelmező kéziszótár. *Magyar Tudomány* 49: 670–673.
- KOLLÁTH ANNA – LEHOCKI-SAMARDŽIĆ ANNA – VUKOV RAFFAI ÉVA 2021. Az oktatás terminológiája a Termini-szótárban – délszláv nyelvi kontaktusban. *Magyar Nyelvőr* 145: 389–401. <https://doi.org/10.38143/Nyr.2021.4.389>
- LANSTYÁK ISTVÁN 1998. Gondolatok a nyelvek többközpontúságáról (Különös tekintettel a magyar nyelv Kárpát-medencei sorsára). In: LANSTYÁK ISTVÁN szerk., *Nyelvünkben – otthon*. NAP Kiadó, Dunaszerdahely. 158–172.
- LANSTYÁK ISTVÁN – BENŐ ATTILA – JUHÁSZ TIHAMÉR 2010. A Termini magyar–magyar szótár és adatbázis. *REGIO – Kisebbség, Politika, Társadalom* 21/3: 37–58.
- LEHOCKI-SAMARDŽIĆ ANNA – SZOTÁK SZILVIA 2022. Oktatási terminusok és oktatási rendszerek: avagy mi konvergál, és mi divergál? In: KARMACSI ZOLTÁN – MÁRKU ANITA – MÁTÉ RÉKA szerk., *A határ mint konvergáló és divergáló tényező a nyelvben*. Termini Egyesület, Törökbalint. 133–142.
- MÁRKU ANITA 2013. „Po zákárpátszki”. *Kétnyelvűség, kétnyelvűségi hatások és kétnyelvű kommunikációs stratégiák a kárpátaljai magyar közösségben*. „Lira” Poligráfcentrum, Ungvár.
- PARAPATICS ANDREA 2020. *A magyar nyelv regionalitása és a köznevelés. Tények, problémák, javaslatok*. Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához 209. Tinta Könyvkiadó, Budapest.
- M. PINTÉR TIBOR 2017. A Termini magyar–magyar szótár mint a határon túli magyar nyelvvaltozatok lexikai adatbázisa. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat* 5/3: 123–130. <https://doi.org/10.31074/gyntf.2017.3.123.130>
- M. PINTÉR TIBOR 2019a. Magyar nyelv a határon. A Termini magyar–magyar szótár (1. rész). *Magyar Nyelv* 115: 333–347. <https://doi.org/10.18349/MagyarNyelv.2019.3.333>
- M. PINTÉR TIBOR 2019b. Magyar nyelv a határon. A Termini magyar–magyar szótár (2. rész). *Magyar Nyelv* 115: 473–479. <https://doi.org/10.18349/MagyarNyelv.2019.4.473>
- M. PINTÉR, TIBOR – P. MÁRKUS, KATALIN – BENŐ, ATTILA 2023. Termini Online Hungarian Dictionary and Database (TOHDD). A Dictionary for Hungarian Varieties Spoken in the Carpathian Basin. *Acta Universitatis Sapientiae, Philologica* 15/2: 166–181. <https://doi.org/10.2478/ausp-2023-0023>
- SZOTÁK SZILVIA 2021. Országspecifikus oktatási terminusok terminológiai és szociolingvisztikai elemzése a Termini magyar–magyar szótár példái alapján (Ausztria). *Magyar Nyelvőr* 145: 402–417. <https://doi.org/10.38143/Nyr.2021.4.402>
- TOLCSVAI NAGY GÁBOR szerk. 2007. *Idegen szavak szótára*. Osiris Kiadó, Budapest.

VÁRADI KRISZTIÁN 2025. A Termini magyar–magyar szótár és adatbázis. *Modern Nyelvoktatás* 31/1–2: 172–180.

VÁRADI, KRISZTIÁN – LEHOCKI-SAMARDŽIĆ, ANNA 2025. *The Word of the Week* – A dissemination project of pluricentric Hungarian. *Acta Academiae Beregsasiensis, Philologica* 4/1: 9–25. <https://doi.org/10.58423/2786-6726/2025-1-9-25>

Termini *The Word of the Week* as a means of debordering the Hungarian language

Linguists of the Termini Hungarian Language Research Network have been working on the lexical debordering of the Hungarian language for more than two decades. Their aim is to ensure that not only the standard variety as spoken in Hungary is regarded as part of the Hungarian language but also the language varieties of Hungarian-speaking communities in the seven cross-border regions. This endeavour is supported by the pluricentric nature of the Hungarian language (LANSTYÁK 1998). One of the most significant achievements of the lexical debordering work is the creation of the Termini Online Hungarian Dictionary and Database, which collects state-language loanwords, archaisms, dialectal expressions, and semantic loanwords used by Hungarian minorities in Transylvania, Southern Slovakia, Croatia, Transcarpathia, Prekmurje, Burgenland, and Vojvodina. To promote the dictionary's content, a dissemination project called *The Word of the Week* was launched. Each week, it shares one of the loanwords from the Termini Dictionary on Facebook, reaching tens of thousands of people annually and contributing to the growing acceptance of dialectal varieties.

Keywords: minority language use, loanword, social media, dialects, lexical debordering, Termini Online Hungarian Dictionary and Database.

LEHOCKI-SAMARDŽIĆ ANNA
Josip Juraj Strossmayer Egyetem
Glotta Nyelvi Intézet

VÁRADI KRISZTIÁN
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem
Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont
Pannon Egyetem